

Pieśń XX (Jaka, rozumiesz, zazdrość zjednałeś sobie...)

JAN KOCHANOWSKI

PIEŚNI, KSIĘGI WTÓRE

Pieśń XX¹²

Jaką, rozumiesz, zazdrość zjednałeś sobie,
Zacny biskupie, w mojej małej osobie³,
Żeś mię z domu wyciągnął w te dalsze strony
Od małych dziątek i od teskliwej⁴ żony?

Nie myślić ona o tym, że ja przy tobie
Głowy nie ufrasuję by namniej sobie;
Że w twym pałacu mieszkam, że przy twym boku
Siadam; koń mój, sługa mój na twym obroku⁵.

Rychlej, niesposobnego⁶ będąc świadom
Zdrowia mego, frasuje swe serce doma,
Żebych jakiej choroby nagłej nie użył⁷,
Nie mając, kto by mi w tym jej sercem⁸ służył.

Ciężar także domowy, społeczny nama⁹,
Teraz w mej niebytności musi nieść sama,
Strzegąc w domu porządku, warując¹⁰ szkody,
Dziątek lichych¹¹ pilnując, zakładów zgody¹².

Któż wie, jeśli i tego przed sie nie bierze¹³
(Acz wątpić nie potrzeba o mojej wierze),
Że na świecie rodzą sie takowe zioła,
Których smak pamięć domu wygładza zgoła¹⁴;

Że taka jest muzyka i takie strony¹⁵,
Których człowiek słuchając, już ani żony,

¹Ks. 2, Pieśń XX — poeta przebywający na dworze biskupa Piotra Myszkowskiego wyraża swoją tęsknotę za żoną. W pieśni tej widoczny jest duży wpływ elegii Propercjusza poświęconych rozłące ukochanych z powodu podróży. [przypis redakcyjny]

²W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

³*zazdrość zjednałeś (...)* w *mojej małej osobie* — spowodowałaś zazdrość (u żony) o moją skromną osobę. [przypis redakcyjny]

⁴*teskliwy* (starop.) — smutny; tęskniący. [przypis redakcyjny]

⁵*na twym obroku* — na twym utrzymaniu; obrok: pokarm dla koni. [przypis redakcyjny]

⁶*niesposobny* — słaby. [przypis redakcyjny]

⁷*użyć* — doznać. [przypis redakcyjny]

⁸*jej sercem* — z takim sercem, jak ona. [przypis redakcyjny]

⁹*społeczny nama* (starop.) — wspólny nam. [przypis redakcyjny]

¹⁰*warując* — strzegąc się. [przypis redakcyjny]

¹¹*lichy* (daw.) — słaby, drobny. [przypis redakcyjny]

¹²*zakładów zgody* — rękojmi („zakładników”) zgody (małżeńskiej). [przypis redakcyjny]

¹³*przed sie nie bierze* — nie rozważa. [przypis redakcyjny]

¹⁴*takowe zioła, / Których smak pamięć domu wygładza* — prawdopodobnie aluzja do przygody towarzyszy Odyseusza, którzy spożywszy lotos stracili pamięć i nie chcieli wracać do ojczyzny; wygładzać pamięć: zacierać. [przypis redakcyjny]

¹⁵*strony* (daw.) — struny. [przypis redakcyjny]

Ani dziątek nawiedzi¹⁶, ale w niewoli
Pod pany sromotnymi¹⁷ wiecznie trwać woli.

To i czego jest więcej, zawždy w miłości
Serca trapi, chocia też zstawa¹⁸ ufności;
A ty nie bądź przyczyną, biskupie drogi,
Niczyjej, lubo słusznej, lub płonej¹⁹ trwogi.

Ale złącz, jakoś rozwiódł, bo acz oboje
Twój urząd niesie²⁰, wszakże wyroki twoje
Na ludzkiej chęci wiszą²¹: i ja, i ona
Nie pragniewa do śmierci być rozdzielona²².

¹⁶nawiedzić (daw.) — odwiedzić. [przypis redakcyjny]

¹⁷sromotny (daw.) — bezwstydnny, przynoszący hańbę. [przypis redakcyjny]

¹⁸zstawa (strop.) — nie brak. [przypis redakcyjny]

¹⁹płony (starop.) — bezpodstawny. [przypis redakcyjny]

²⁰oboje / Twój urząd niesie — obie (te sprawy) należą do twojego urzędu. [przypis redakcyjny]

²¹Na ludzkiej chęci wiszą — zależą od ludzkiej chęci. [przypis redakcyjny]

²²pragniewa (...) rozdzielona — pragniemy, rozdzieleni (starop. liczba podwójna). [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/piesni-ksiegi-wtore-piesn-xx>

Tekst opracowany na podstawie: *Pieśni Jana Kochanowskiego księgi dwoje*, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1586

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).